Sbírka soudních rozhodnutí

USNESENÍ SOUDNÍHO DVORA (šestého senátu)

11. září 2025 *

„Řízení o předběžné otázce – Zásady unijního práva – Vnitrostátní řízení, jehož cílem je jmenování zástupce pro osobu s mentálním postižením – Obtíže s nalezením vhodného zástupce – Pochybnosti o soudní povaze řízení vedeného před předkládajícím orgánem“

Ve věci C-406/24,

jejímž předmětem je žádost o rozhodnutí o předběžné otázce podaná na základě článku 267 SFEU rozhodnutím Bezirksgericht Linz (Obvodní soud v Linci, Rakousko) ze dne 3. června 2024, došlým Soudnímu dvoru dne 11. června 2024, v řízení o jmenování opatrovníka soudem pro

RC,

další účastník:

VertretungsNetz, se sídlem v Linci (Rakousko),

SOUDNÍ DVŮR (šestý senát),

ve složení: A. Kumin, předseda senátu, T. von Danwitz (zpravodaj), místopředseda Soudního dvora, a S. Gervasoni, soudce,

generální advokát: J. Richard de la Tour,

za soudní kancelář: A. Calot Escobar, vedoucí

s přihlédnutím k rozhodnutí, přijatému po vyslechnutí generálního advokáta, rozhodnout usnesením s odůvodněním podle čl. 53 odst. 2 jednacího řádu Soudního dvora,

vydává toto

Usnesení

1 Žádost o rozhodnutí o předběžné otázce se týká výkladu článků 3 až 5, 12, 19 a 28 Úmluvy Organizace spojených národů o právech osob se zdravotním postižením, uzavřené v New Yorku dne 13. prosince 2006 a schválené jménem Evropského společenství rozhodnutím Rady 2010/48/ES ze dne 26. listopadu 2009 (Úř. věst. 2010, L 23, s. 35, dále jen „Úmluva OSN

* Jednací jazyk: němčina.

o právech osob se zdravotním postižením“), článků 1, 20, 21 a 26 Listiny základních práv Evropské unie (dále jen „Listina“), jakož i obecných zásad unijního práva uvedených v čl. 6 odst. 3 SEU, zejména zásad rovnosti a zákazu diskriminace, užitečného účinku a účinné soudní ochrany.

2 Tato žádost byla předložena v rámci řízení zahájeného z moci úřední Bezirksgericht Linz (Obvodní soud v Linci, Rakousko) ve věci jmenování opatrovníka pro RC soudem.

Právní rámec

Mezinárodní právo

3 Účelem Úmluvy OSN o právech osob se zdravotním postižením je podle jejího článku 1 „podporovat, chránit a zajišťovat plné a rovné užívání všech lidských práv a základních svobod všemi osobami se zdravotním postižením a podporovat úctu k jejich přirozené důstojnosti“.

4 Článek 2 této úmluvy, nadepsaný „Definice“, stanoví:

„Pro účely této úmluvy:

[…]

‚diskriminace na základě zdravotního postižení‘ znamená jakékoli činění rozdílu, vyloučení nebo omezení provedené na základě zdravotního postižení, jehož cílem nebo důsledkem je narušit nebo zrušit uznání, užívání nebo uplatnění, na rovnoprávném základě s ostatními, všech lidských práv a základních svobod v politické, hospodářské, sociální, kulturní, občanské nebo jiné oblasti. Zahrnuje všechny formy diskriminace, včetně odepření přiměřené úpravy;

‚přiměřená úprava‘ znamená nezbytné a odpovídající změny a úpravy, které nepředstavují nepřiměřené nebo nadměrné zatížení, a jsou prováděné, pokud to konkrétní případ vyžaduje, s cílem zaručit osobám se zdravotním postižením uplatnění nebo užívání všech lidských práv a základních svobod na rovnoprávném základě s ostatními;

[…]“

5 Článek 3 této úmluvy, nadepsaný „Obecné zásady“, uvádí:

„Úmluva je založena na následujících zásadách:

[…]

b) nediskriminace;

c) plné a účinné zapojení a začlenění do společnosti;

[…]

e) rovnost příležitostí;

f) přístupnost;

[…]“

6 Článek 4 odst. 1 Úmluvy OSN o právech osob se zdravotním postižením, nadepsaný „Obecné závazky“, zní takto:

„Státy, které jsou smluvní stranou této úmluvy, se zavazují zajistit a podporovat plnou realizaci všech lidských práv a základních svobod všem osobám se zdravotním postižením bez jakékoli diskriminace na základě zdravotního postižení. Za tímto účelem se státy, které jsou smluvní stranou této úmluvy, zavazují:

a) přijmout veškerá odpovídající legislativní, administrativní a jiná opatření pro provádění práv uznaných v této úmluvě;

b) přijmout veškerá odpovídající opatření, včetně právních předpisů, s cílem změnit nebo zrušit existující zákony, předpisy, zvyklosti a praktiky, které jsou zdrojem diskriminace vůči osobám se zdravotním postižením;

[…]“

7 Článek 5 této úmluvy, nadepsaný „Rovnost a nediskriminace“, v odstavcích 1 až 3 uvádí:

„1. Státy, které jsou smluvní stranou této úmluvy, uznávají, že všechny osoby jsou před zákonem a ze zákona rovnoprávné a mají nárok na rovnost před zákonem a rovný užitek ze zákona bez jakékoli diskriminace.

2. Státy, které jsou smluvní stranou této úmluvy, zakazují veškerou diskriminaci na základě zdravotního postižení a zaručují osobám se zdravotním postižením rovnoprávnou a účinnou právní ochranu před diskriminací z jakýchkoli důvodů.

3. S cílem podpořit rovnoprávnost a odstranit diskriminaci, státy, které jsou smluvní stranou této úmluvy, přijmou veškerá příslušná opatření pro zajištění poskytování přiměřené úpravy.“

8 Článek 12 uvedené úmluvy, nadepsaný „Rovnost před zákonem“, v odstavcích 2 a 3 stanoví:

„2. Státy, které jsou smluvní stranou této úmluvy, uznávají, že osoby se zdravotním postižením mají, na rovnoprávném základě s ostatními, právní způsobilost ve všech oblastech života.

3. Státy, které jsou smluvní stranou této úmluvy, přijmou odpovídající opatření, aby umožnily osobám se zdravotním postižením přístup k asistenci, kterou mohou pro uplatnění této právní způsobilosti potřebovat.“

9 Podle článku 19 Úmluvy OSN o právech osob se zdravotním postižením, nadepsaného „Nezávislý způsob života a zapojení do společnosti“, smluvní strany „uznávají rovné právo všech osob se zdravotním postižením žít v rámci společenství, s možnostmi volby na rovnoprávném základě s ostatními, a přijmou účinná a odpovídající opatření, aby osobám se zdravotním postižením usnadnily plné užívání tohoto práva a jejich plné začlenění a zapojení do společenství […]“

10 Článek 28 této úmluvy, nadepsaný „Přiměřená životní úroveň a sociální ochrana“, v odstavci 1 stanoví:

„Státy, které jsou smluvní stranou této úmluvy, uznávají právo osob se zdravotním postižením na přiměřenou životní úroveň pro ně a jejich rodiny, zahrnujíce v to dostatečnou výživu, ošacení a bydlení, a na neustálé zlepšování životních podmínek, a podniknou odpovídající kroky, aby zabezpečily a podpořily realizaci tohoto práva bez diskriminace na základě zdravotního postižení.“

Rakouské právo

11 Ustanovení § 271 Allgemeines bürgerliches Gesetzbuch (všeobecný občanský zákoník, dále jen „ABGB“) zní takto:

„Soud ustanoví opatrovníka zletilé osobě, a to buď na její návrh, nebo z moci úřední, pokud

1. není schopna spravovat určité záležitosti bez rizika, že by si mohla způsobit újmu, z důvodu duševního onemocnění nebo srovnatelného snížení rozhodovací schopnosti,

2. pro tyto účely nemá žádného zástupce,

3. nemůže nebo si ho nechce vybrat a

4. zákonné opatrovnictví nepřichází v úvahu.“

12 Podle § 272 odst. 1 ABGB platí, že „[o]patrovník může být jmenován soudem pouze pro jednotlivé záležitosti nebo určité kategorie záležitostí, jež je třeba v dané době spravovat a které je třeba konkrétně určit“.

13 Ustanovení § 274 ABGB stanoví:

„(1) Opatrovníkem je přednostně jmenována s jejím souhlasem osoba určená na základě plné moci s odloženou účinností udělenou pro případ ztráty způsobilosti právně jednat, dohody o opatrovnictví nebo prohlášení o určení opatrovníka.

(2) Pokud není taková osoba k dispozici nebo není vhodná, je jmenována osoba, která je osobou zletilé osobě blízkou a způsobilou k plnění tohoto úkolu a se svým jmenováním souhlasí.

(3) Pokud jmenování takové osoby nepřichází v úvahu, je jmenován s jeho souhlasem spolek na ochranu zletilých osob.

(4) Pokud není možné ani jmenování spolku na ochranu zletilých osob, je třeba v souladu s § 275 jmenovat notáře (notářského koncipienta) nebo advokáta (advokátního koncipienta) nebo jinou vhodnou osobu, která se svým jmenováním souhlasí.

(5) Notář (notářský koncipient) nebo advokát (advokátní koncipient) je jmenován především v případě, kdy správa záležitostí vyžaduje hlavně právní znalosti, a spolek na ochranu zletilých osob […] především v případě, kdy opatrovnictví je mimoto spojeno se zvláštními požadavky.“

14 V souladu s § 275 bodem 1 ABGB může notář nebo advokát, který není řádně zapsán na seznam advokátů nebo notářů se zvláštní kvalifikací k výkonu opatrovnictví na základě plné moci s odloženou účinností udělenou pro případ ztráty způsobilosti právně jednat a opatrovnictví na základě soudního rozhodnutí, odmítnout výkon opatrovnictví na základě soudního rozhodnutí zejména v případě, kdy správa záležitostí nevyžaduje hlavně právní znalosti.

Původní řízení a předběžné otázky

15 Rozhodnutím ze dne 18. července 2022 Bezirksgericht Linz (Obvodní soud v Linci), který je předkládajícím orgánem v projednávané věci, zahájil z moci úřední řízení, jehož cílem je posoudit nezbytnost jmenování opatrovníka soudem pro RC.

16 Předkládající orgán má v úmyslu ustanovit RC opatrovníka pro správu záležitostí této osoby, které nevyžadují hlavně právní znalosti ve smyslu vnitrostátních právních předpisů, o které se jedná ve věci v původním řízení. V rámci původního řízení požádal také RC o takovou podporu.

17 Podle informací uvedených v žádosti o rozhodnutí o předběžné otázce minimálně od října 2022 dovoluje stav řízení rozhodnout ve věci a RC je třeba jmenovat opatrovníka soudem. Předkládající orgán však nemohl jmenovat nikoho z fyzických osob a spolků na ochranu zletilých osob uvedených v § 274 odst. 1 až 3 ABGB opatrovníkem RC bez souhlasu těchto osob a spolků, který je vyžadován za tímto účelem těmito ustanoveními. V souladu s § 274 odst. 4 ABGB se tento orgán následně obrátil na notáře a advokáty. Žádný z posledně uvedených přitom nesouhlasil s výkonem opatrovnictví z důvodu, že správa záležitostí RC nevyžaduje hlavně právní znalosti ve smyslu § 275 bodu 1 ABGB.

18 Předkládající orgán má pochybnosti o slučitelnosti vnitrostátních právních předpisů, o které se jedná ve věci v původním řízení, s články 3 až 5, 12, 19 a 28 Úmluvy OSN o právech osob se zdravotním postižením, se základními právy zakotvenými v článcích 1, 20, 21 a 26 Listiny, jakož i se zásadami rovnosti a zákazu diskriminace, užitečného účinku a soudní ochrany.

19 Má za to, že v souladu se zásadou přednosti unijního práva mají Úmluva OSN o právech osob se zdravotním postižením a ostatní práva a zásady unijního práva uvedené v předchozím bodě přednost před právem členských států, které se v případě kolize nepoužije.

20 Za těchto podmínek se Bezirksgericht Linz (Obvodní soud v Linci) rozhodl přerušit řízení a položit Soudnímu dvoru následující předběžné otázky:

„1) Je vnitrostátní právní úprava (§ 274 a § 275 ABGB), která nestanoví jako právní důsledek, koho musí soud jmenovat jako zástupce zranitelné osoby, pokud se [členové] profesních kategorií notářů nebo advokátů, včetně koncipientů připravujících se na výkon těchto povolání, kteří jsou v pořadí jmenování stanoveném touto právní úpravou určeni jako poslední, mohou jako důvodu pro odmítnutí dovolávat skutečnosti, že ‚správa záležitostí nevyžaduje hlavně právní znalosti‘, slučitelná s ‚obecnými zásadami‘ [Úmluvy OSN o právech osob se zdravotním postižením], které jsou zakotveny v článku 3 této úmluvy, a konkrétně se zásadami zákazu diskriminace, plného a účinného zapojení a začlenění do společnosti, respektování odlišnosti a přijímání osob se zdravotním postižením jako součásti lidské různorodosti a přirozenosti, rovných příležitostí a přístupnosti, které jsou v něm uvedeny?

2) Je vnitrostátní právní úprava (§ 274 a § 275 ABGB), která nestanoví jako právní důsledek, koho musí soud jmenovat jako zástupce zranitelné osoby, pokud se [členové] profesních kategorií notářů nebo advokátů, včetně koncipientů připravujících se na výkon těchto povolání, kteří jsou v pořadí jmenování stanoveném touto právní úpravou určeni jako poslední, mohou jako důvodu pro odmítnutí dovolávat skutečnosti, že ‚správa záležitostí nevyžaduje hlavně právní znalosti', slučitelná s ‚obecnými závazky' [Úmluvy OSN o právech osob se zdravotním postižením], které jsou zakotveny v článku 4 této úmluvy, a konkrétně se zásadami v něm uvedenými, podle nichž se státy, které jsou smluvní stranou této úmluvy, zavazují přijmout veškerá odpovídající legislativní, správní nebo jiná opatření pro provádění práv uznaných v této úmluvě a přijmout veškerá odpovídající opatření, včetně právních předpisů, s cílem změnit nebo zrušit existující zákony, předpisy, zvyklosti a praktiky, které jsou zdrojem diskriminace vůči osobám se zdravotním postižením?

3) Je vnitrostátní právní úprava (§ 274 a § 275 ABGB), která nestanoví jako právní důsledek, koho musí soud jmenovat jako zástupce zranitelné osoby, pokud se [členové] profesních kategorií notářů nebo advokátů, včetně koncipientů připravujících se na výkon těchto povolání, kteří jsou v pořadí jmenování stanoveném touto právní úpravou určeni jako poslední, mohou jako důvodu pro odmítnutí dovolávat skutečnosti, že ‚správa záležitostí nevyžaduje hlavně právní znalosti', slučitelná se zásadou zákazu diskriminace zakotvenou v článku 5 [Úmluvy OSN o právech osob se zdravotním postižením], a konkrétně s povinností, která je v něm stanovena, aby [státy, které jsou smluvní stranou této úmluvy, uznaly, že] všechny osoby jsou si před zákonem a ze zákona rovnoprávné a mají nárok na rovnost před zákonem a rovný užitek ze zákona bez jakékoli diskriminace, a aby tyto státy zakázaly veškerou diskriminaci na základě zdravotního postižení a zaručily osobám se zdravotním postižením rovnoprávnou a účinnou právní ochranu před diskriminací z jakýchkoli důvodů?

4) Je vnitrostátní právní úprava (§ 274 a § 275 ABGB), která nestanoví jako právní důsledek, koho musí soud jmenovat jako zástupce zranitelné osoby, pokud se [členové] profesních kategorií notářů nebo advokátů, včetně koncipientů připravujících se na výkon těchto povolání, kteří jsou v pořadí jmenování stanoveném touto právní úpravou určeni jako poslední, mohou jako důvodu pro odmítnutí dovolávat skutečnosti, že ‚správa záležitostí nevyžaduje hlavně právní znalosti', slučitelná se zásadou rovného zacházení zakotvenou v článku 12 [Úmluvy OSN o právech osob se zdravotním postižením], a konkrétně s uznáním skutečnosti ze strany smluvních států, že osoby se zdravotním postižením mají na rovnoprávném základě s ostatními právní způsobilost ve všech oblastech života a že tyto státy přijmou odpovídající opatření, aby umožnily osobám se zdravotním postižením přístup k asistenci, kterou mohou pro uplatnění této právní způsobilosti potřebovat, uvedeným v tomto článku?

5) Je vnitrostátní právní úprava (§ 274 a § 275 ABGB), která nestanoví jako právní důsledek, koho musí soud jmenovat jako zástupce zranitelné osoby, pokud se [členové] profesních kategorií notářů nebo advokátů, včetně koncipientů připravujících se na výkon těchto povolání, kteří jsou v pořadí jmenování stanoveném touto právní úpravou určeni jako poslední, mohou jako důvodu pro odmítnutí dovolávat skutečnosti, že ‚správa záležitostí nevyžaduje hlavně právní znalosti', slučitelná s povinností zapojení [do společnosti] zakotvenou v článku 19 [Úmluvy OSN o právech osob se zdravotním postižením], který stanoví, že státy, které jsou smluvní stranou této úmluvy, uznávají rovné právo všech osob se zdravotním postižením žít v rámci společenství s možnostmi volby na rovnoprávném základě s ostatními a přijmou účinná a odpovídající opatření, aby osobám se zdravotním postižením usnadnily plné užívání tohoto práva a jejich plné začlenění a zapojení do společenství?

6) Je vnitrostátní právní úprava (§ 274 a § 275 ABGB), která nestanoví jako právní důsledek, koho musí soud jmenovat jako zástupce zranitelné osoby, pokud se [členové] profesních kategorií notářů nebo advokátů, včetně koncipientů připravujících se na výkon těchto povolání, kteří jsou v pořadí jmenování stanoveném touto právní úpravou určeni jako poslední, mohou jako důvodu pro odmítnutí dovolávat skutečnosti, že ‚správa záležitostí nevyžaduje hlavně právní znalosti', slučitelná s povinností zakotvenou v článku 2[8] [Úmluvy OSN o právech osob se zdravotním postižením], podle níž státy, které jsou smluvní stranou této úmluvy, uznávají právo osob se zdravotním postižením na přiměřenou životní úroveň pro ně a jejich rodiny, zahrnujíce v to dostatečnou výživu, ošacení a bydlení, a na neustálé zlepšování životních podmínek, a podniknou odpovídající kroky, aby zabezpečily a podpořily realizaci tohoto práva bez diskriminace na základě zdravotního postižení?

7) Je vnitrostátní právní úprava (§ 274 a § 275 ABGB), která nestanoví jako právní důsledek, koho musí soud určit jako zástupce zranitelné osoby, pokud se [členové] profesních kategorií notářů nebo advokátů, včetně koncipientů připravujících se na výkon těchto povolání, kteří jsou v pořadí jmenování stanoveném touto právní úpravou určeni jako poslední, mohou jako důvodu pro odmítnutí dovolávat toho, že ‚správa záležitostí nevyžaduje hlavně právní znalosti', slučitelná se základními právy uvedenými v [Listině], podle nichž musí být lidská důstojnost respektována a chráněna (článek 1), před zákonem jsou si všichni rovni (článek 20), se zakazuje jakákoli diskriminace založená zejména na zdravotním postižení (článek 21) a [Unie uznává] právo osob se zdravotním postižením na opatření, jejichž cílem je zajistit jejich nezávislost, sociální a profesní začlenění a jejich účast na životě společnosti (článek 26)?

8) Je vnitrostátní právní úprava (§ 274 a § 275 ABGB), která nestanoví jako právní důsledek, koho musí soud určit jako zástupce zranitelné osoby, pokud se [členové] profesních kategorií notářů nebo advokátů, včetně koncipientů připravujících se na výkon těchto povolání, kteří jsou v pořadí jmenování stanoveném touto právní úpravou určeni jako poslední, mohou jako důvodu pro odmítnutí dovolávat toho, že ‚správa záležitostí nevyžaduje hlavně právní znalosti', slučitelná s obecnými zásadami unijního práva ve smyslu čl. 6 odst. 3 SEU, zejména se zásadou rovnosti a zásadou zákazu diskriminace, s povinností přiznat unijnímu právu užitečný účinek a chránit práva, která přiznává (‚zásada efektivity'), jakož i povinností účinné soudní ochrany?"

Řízení před Soudním dvorem

21 Předkládající orgán v žádosti o rozhodnutí o předběžné otázce požádal Soudní dvůr o projednání věci ve zrychleném řízení podle článku 105 jednacího řádu Soudního dvora.

22 S ohledem na rozhodnutí Soudního dvora rozhodnout usnesením na základě čl. 53 odst. 2 tohoto jednacího řádu již není důvodné o této žádosti rozhodovat.

K přípustnosti žádosti o rozhodnutí o předběžné otázce

23 Podle čl. 53 odst. 2 jednacího řádu, je-li žádost o rozhodnutí o předběžné otázce zjevně nepřípustná, může Soudní dvůr po vyslechnutí generálního advokáta kdykoli rozhodnout usnesením s odůvodněním, aniž by pokračoval v řízení.

24 Toto ustanovení je třeba použít i v projednávané věci.

25 Předně je třeba uvést, že informace obsažené v žádosti o rozhodnutí o předběžné otázce předestírají otázku, zda může být Bezirksgericht Linz (Obvodní soud v Linci) v případě, že je u něj vedeno řízení o jmenování opatrovníka soudem, považován za „soud“ ve smyslu článku 267 SFEU, který rozhoduje v řízení, v němž má být přijato rozhodnutí soudní povahy. V rámci projednávané věci však není nutné se touto právní otázkou zabývat, jelikož všechny předběžné otázky jsou nepřípustné z jiných důvodů.

26 Podle ustálené judikatury Soudního dvora je v rámci spolupráce mezi Soudním dvorem a vnitrostátními soudy zavedené článkem 267 SFEU věcí pouze vnitrostátního soudu, kterému byl spor předložen a jenž musí nést odpovědnost za soudní rozhodnutí, které bude vydáno, aby s ohledem na konkrétní okolnosti věci posoudil jak nezbytnost rozhodnutí o předběžné otázce pro vydání rozsudku, tak relevanci otázek, které Soudnímu dvoru klade. Týkají-li se tedy položené otázky výkladu unijního práva, je Soudní dvůr v zásadě povinen rozhodnout. Z toho plyne, že se k otázkám týkajícím se unijního práva váže domněnka relevance. Odmítnutí rozhodnout o předběžné otázce položené vnitrostátním soudem ze strany Soudního dvora je možné pouze tehdy, je-li zjevné, že žádaný výklad unijního práva nemá žádný vztah k realitě nebo předmětu sporu v původním řízení, jestliže se jedná o hypotetický problém nebo také jestliže Soudní dvůr nedisponuje skutkovými nebo právními poznatky nezbytnými pro užitečnou odpověď na otázky, které jsou mu položeny (rozsudek ze dne 7. září 2023, Groenland Poultry, C-169/22, EU:C:2023:638, bod 32 a citovaná judikatura).

27 V tomto ohledu potřeba dospět k výkladu unijního práva, který bude pro vnitrostátní soud užitečný, vyžaduje, aby uvedený soud důsledně dodržoval požadavky kladené na obsah žádosti o rozhodnutí o předběžné otázce, jež jsou výslovně uvedeny v článku 94 jednacího řádu Soudního dvora, který má předkládající soud znát (rozsudek ze dne 17. října 2024, FA.RO. di YK & C., C-16/23, EU:C:2024:886, bod 35 a citovaná judikatura). Tyto požadavky jsou mimoto připomenuty v bodech 13, 15 a 16 Doporučení Soudního dvora Evropské unie pro vnitrostátní soudy o zahájení řízení o předběžné otázce (Úř. věst. 2019, C 380, s. 1), které jsou nyní obsaženy v bodech 13, 15 a 16 Doporučení Soudního dvora Evropské unie pro vnitrostátní soudy o zahájení řízení o předběžné otázce (Úř. věst. 2024, C/2024/6008).

28 Podle čl. 94 písm. c) jednacího řádu je nezbytné, aby předkládací rozhodnutí obsahovalo uvedení důvodů, na základě kterých má předkládající soud pochybnosti o výkladu určitých ustanovení unijního práva, jakož i vztah, který spatřuje mezi těmito ustanoveními a vnitrostátními právními předpisy použitelnými ve sporu v původním řízení (rozsudek ze dne 8. května 2024, Instituto da Segurança Social a další, C-20/23, EU:C:2024:389, bod 49).

29 V tomto kontextu je třeba rovněž zdůraznit, že informace obsažené v předkládacím rozhodnutí mají Soudnímu dvoru nejen umožnit, aby podal užitečné odpovědi na otázky položené vnitrostátním soudem, ale mají také poskytnout vládám členských států, jakož i ostatním zúčastněným možnost předložit vyjádření v souladu s článkem 23 statutu Soudního dvora Evropské unie. Je na Soudním dvoru, aby zajistil zachování tohoto práva s ohledem na to, že na základě tohoto ustanovení jsou zúčastněným oznamována pouze předkládací rozhodnutí (rozsudek ze dne 19. prosince 2024, SISTEM LUX, C-717/22 a C-372/23, EU:C:2024:1041, bod 37 a citovaná judikatura).

30 V projednávané věci se předkládající orgán první až šestou otázkou Soudního dvora v podstatě táže, zda články 3 až 5, 12, 19 a 28 Úmluvy OSN o právech osob se zdravotním postižením brání takovým vnitrostátním právním předpisům, jako jsou předpisy, o které se jedná ve věci v původním řízení, které upravují zastupování zdravotně postižených osob.

31 V tomto ohledu je třeba připomenout, že i když zastupování osob se zdravotním postižením spadá do pravomoci každého členského státu, musí být tato pravomoc vykonávána v souladu s unijním právem [obdobně viz rozsudky ze dne 15. října 2024, KUBERA, C-144/23, EU:C:2024:881, bod 31 a citovaná judikatura, jakož i ze dne 29. dubna 2025, Komise v. Malta (Občanství pro investory), C-181/23, EU:C:2025:283, bod 81 a citovaná judikatura].

32 Vzhledem k tomu, že úmluva OSN o právech osob se zdravotním postižením byla schválena jménem Unie rozhodnutím 2010/48, tvoří ustanovení této úmluvy od vstupu uvedeného rozhodnutí v platnost nedílnou součást právního řádu Unie (rozsudek ze dne 11. září 2019, Nobel Plastiques Ibérica, C-397/18, EU:C:2019:703, bod 39 a citovaná judikatura).

33 Tato úmluva však představuje smíšenou dohodu uzavřenou Unií a jejími členskými státy na základě sdílené pravomoci. Pokud jde přitom o takové dohody, Soudní dvůr, kterému byla věc předložena v souladu s ustanoveními článku 267 SFEU, má pravomoc určit rozdělení povinností, které na sebe vzala Unie, a povinností, za které jsou odpovědny jen členské státy, jakož i pravomoc vykládat ustanovení takové dohody. Soudní dvůr má tedy pravomoc vykládat ustanovení smíšené dohody, spadají-li do oblasti, v níž Unie využila svou pravomoc a přijala ustanovení týkající se plnění povinností, které z nich vyplývají (v tomto smyslu viz rozsudky ze dne 8. března 2011, Lesoochranárske zoskupenie, C-240/09, EU:C:2011:125, body 31, 32 a 34, jakož i ze dne 14. července 2022, ÖBB-Infrastruktur Aktiengesellschaft, C-500/20, EU:C:2022:563, body 40 a 41).

34 Soudní dvůr mimoto rozhodl, že konkrétní otázka, na kterou se vztahují dohody uzavřené Unií a jejími členskými státy, spadá do působnosti unijního práva, i když ještě nebyla předmětem unijní právní úpravy, pokud se tato otázka týká oblasti, která je již v široké míře unijním právem upravena (v tomto smyslu viz rozsudek ze dne 8. března 2011, Lesoochranárske zoskupenie, C-240/09, EU:C:2011:125, bod 36 a citovaná judikatura).

35 Podle ustálené judikatury rovněž platí, že v případě, že se ustanovení mezinárodní dohody může použít jak na situace, na které se vztahuje vnitrostátní právo, tak na situace, na které se vztahuje unijní právo, existuje jasný zájem na tom, aby se za účelem předejití budoucím rozdílným výkladům dostalo tomuto ustanovení jednotného výkladu ze strany Soudního dvora bez ohledu na podmínky, za kterých se má uplatnit (v tomto smyslu viz rozsudek ze dne 14. července 2022, ÖBB-Infrastruktur Aktiengesellschaft, C-500/20, EU:C:2022:563, body 42 a 43, jakož i citovaná judikatura).

36 Přitom je nutné konstatovat, že žádost o rozhodnutí o předběžné otázce zjevně neobsahuje informace nezbytné k tomu, aby Soudní dvůr mohl ověřit svou pravomoc vykládat ustanovení Úmluvy OSN o právech osob se zdravotním postižením v souladu s judikaturou připomenutou v bodech 33 až 35 tohoto usnesení. Předkládající orgán zejména neprokázal souvislost mezi ustanoveními této úmluvy, jejichž výklad je požadován, a unijní právní úpravou, jak vyžaduje tatáž judikatura.

37 Předkládající orgán se sice první až šestou otázkou táže Soudního dvora na případné povinnosti, pokud jde o zastupování osob se zdravotním postižením, které případně vyplývají z uvedené úmluvy, nicméně v žádosti o rozhodnutí o předběžné otázce odkazuje pouze na články 3 až 5, 12, 19 a 28 téže úmluvy, aniž upřesňuje, jakým způsobem takto vznesené otázky spadají buď do působnosti konkrétního ustanovení přijatého Unií při výkonu jejích pravomocí, nebo do oblasti, která je již v široké míře upravena unijním právem.

38 Žádost o rozhodnutí o předběžné otázce neobsahuje ani informaci o tom, zda lze ustanovení Úmluvy OSN o právech osob se zdravotním postižením, jejichž výklad je požadován, použít jak na situace, na které se uplatní vnitrostátní právo, tak na situace, na které se uplatní unijní právo.

39 Z toho vyplývá, že pokud jde o první až šestou otázku, žádost o rozhodnutí o předběžné otázce zjevně nesplňuje požadavky připomenuté v judikatuře citované v bodech 27 a 28 tohoto usnesení.

40 Podstatou sedmé a osmé otázky předkládajícího orgánu je, zda základní práva zakotvená v článcích 1, 20, 21 a 26 Listiny, jakož i některé obecné zásady unijního práva, zejména zásada rovnosti a zákazu diskriminace, zásada užitečného účinku a zásada účinné soudní ochrany, brání vnitrostátním právním předpisům, o které se jedná ve věci v původním řízení.

41 Nicméně je třeba rovněž připomenout, že působnost Listiny v souvislosti s jednáním členských států je vymezena v jejím čl. 51 odst. 1, podle kterého jsou ustanovení Listiny určena členským státům, pouze pokud uplatňují právo Unie, přičemž toto ustanovení potvrzuje ustálenou judikaturu Soudního dvora týkající se obecných zásad unijního práva, podle níž se základní práva zaručená v právním řádu Unie uplatní ve všech situacích, které se řídí unijním právem, avšak nikoli mimo tyto situace. Pokud naproti tomu právní situace nespadá do působnosti unijního práva, Soudní dvůr nemá pravomoc o ní rozhodnout, a případně uplatňovaná ustanovení Listiny, jakož i obecné zásady unijního práva nemohou samy o sobě tuto pravomoc založit (v tomto smyslu viz rozsudky ze dne 10. července 2014, Julián Hernández a další, C-198/13, EU:C:2014:2055, bod 33; ze dne 13. ledna 2022, Marcas MC, C-363/20, EU:C:2022:21, body 33 až 36, jakož i ze dne 25. ledna 2024, Parchetul de pe lângă Curtea de Apel Craiova, C-58/22, EU:C:2024:70, bod 40 a citovaná judikatura).

42 I když se v projednávané věci předkládající orgán táže Soudního dvora na výklad základních práv, jakož i obecných zásad unijního práva uvedených v bodě 40 tohoto usnesení, nevysvětluje souvislost, kterou spatřuje mezi vnitrostátními právními předpisy použitelnými v původním řízení a jinou normou unijního práva, než které jsou uvedeny v Listině, nebo než jsou uvedené obecné zásady.

43 Pokud jde o sedmou a osmou otázku, žádost o rozhodnutí o předběžné otázce zjevně nesplňuje požadavky vyplývající z čl. 94 písm. c) jednacího řádu ve spojení s čl. 51 odst. 1 Listiny.

44 S ohledem na všechny výše uvedené úvahy je projednávaná žádost o rozhodnutí o předběžné otázce podle čl. 53 odst. 2 jednacího řádu zjevně nepřípustná.

K nákladům řízení

45 Vzhledem k tomu, že řízení má, pokud jde o účastníky původního řízení, povahu incidenčního řízení ve vztahu ke sporu probíhajícímu před předkládajícím orgánem, je k rozhodnutí o nákladech řízení příslušný uvedený orgán.

Z těchto důvodů Soudní dvůr (šestý senát) rozhodl:

Žádost o rozhodnutí o předběžné otázce podaná rozhodnutím Bezirksgericht Linz (Obvodní soud v Linci, Rakousko) ze dne 3. června 2024 je zjevně nepřípustná.

Podpisy